

SPRAWOZDANIE
Z EFEKTÓW PRACY ORGANIZATORA
RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ
W OSTROŁĘCE
za 2012 r.

Kwiecień 2013 r.

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu, wykonująca zadania systemu pieczy zastępczej – art. 2 ust. 3 i art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2013 r. poz. 135).

Z dniem 1 stycznia 2012 r. Prezydent Miasta Ostrołęki na Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej (ORPZ) w Ostrołęce wyznaczył Placówkę Pieczy Zastępczej „Korczakowska” w Ostrołęce – zarządzenie Nr 399/2011 z dnia 30 grudnia 2011 r.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców.

Pieczą zastępczą zapewnia:

- 1) pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka,
- 2) przygotowanie dziecka do:
 - godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
 - pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
 - nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych,
- 3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia Sądu Rodzinnego i Nieletnich. Wyjątek stanowi przyjęcie dziecka do rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego na podstawie: orzeczenia sądu, doprowadzenia przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Objęcie dziecka rodzinną formą pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości. Osoba, która osiągnęła pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej, za zgodą rodziny zastępczej może przebywać w dotychczasowej rodzinie, jeżeli kontynuuje naukę, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia.

Rodzinę zastępczą tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko.

Funkcję **rodziny zastępczej spokrewnionej** pełnią najbliżsi krewni dziecka: dziadkowie lub pełnoletnie rodzeństwo. Ustanawia ją sąd rodzinny w wypadku:

śmierci rodziców, ich niewydolności wychowawczej czy innych problemów, których niekorzystnie skutki odbijają się na dziecku.

Rodzinę zastępczą zawodową lub rodzinę zastępczą niezawodową tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

Co najmniej jedna osoba tworząca rodzinę zastępczą niezawodową musi posiadać stałe źródło dochodu.

Zawodową rodziną zastępczą najczęściej bywa małżeństwo, które z tytułu wykonywanej pracy otrzymuje wynagrodzenie (jedna osoba).

Zawodowa rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego przyjmuje dzieci pod opiekę w sytuacjach nagłych. Trafiają tu dzieci małe, poniżej 10 r.ż., często noworodki i niemowlęta. W pogotowiu rodzinnym dziecko przebywa do czasu unormowania sytuacji, nie dłużej niż 4 miesiące. W szczególnych przypadkach okres pobytu dziecka zostaje przedłużony do 8 miesięcy lub do czasu zakończenia postępowania sądowego.

Praca rodziny zastępczej, z założenia jest nastawiona na powrót dziecka do rodziny biologicznej. Opieka rodziny zastępczej jest tymczasowa. Rodzina zastępcza nie posiada pełni praw rodzicielskich, a ograniczenie władzy rodzicielskiej nie pozbawia rodziców biologicznych określonych praw i obowiązków dotyczących podejmowania decyzji m.in. w sprawach obywatelstwa dziecka, sposobu leczenia, światopoglądu, wyboru kierunku edukacji, sposobu wychowania, rozwoju zainteresowań. Rodzice nadal korzystają z praw cywilnych, spoczywa na nich obowiązek alimentacyjny, zachowują też prawo do kontaktów z dzieckiem.

W ciągu 2012 r. sąd ustanowił 3 nowe spokrewnione rodziny zastępcze, 1 rodzina zastępcza niezawodowa została przekształcona w rodzinę zastępczą zawodową, 1 po odbytych szkoleniu PRIDE, uzyskała kwalifikacje do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej.

Na dzień 31 grudnia 2012 r. w mieście Ostrołęce funkcjonowały ogółem 44 rodziny zastępcze sprawujące opiekę nad 72 dziećmi.

Liczba rodzin zastępczych w 2012 r.

Lp.	Typ rodziny zastępczej	Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej
1.	Rodziny spokrewnione z dzieckiem	31	47
2.	Rodziny niezawodowe	9	9
3.	Rodziny zawodowe	2	8
4.	Rodziny zawodowe pełniące funkcję pogotowia	2	8
	Ogółem:	44	72

W rodzinnej pieczy zastępczej dzieci umieszczane są z różnych powodów. Do najczęściej występujących powodów należy zaliczyć;

- bezradność rodziców biologicznych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, w wywiązywaniu się z podstawowych funkcji opiekuńczych,
- zaniedbania podstawowych potrzeb materialno-bytowych i psychicznych dziecka,
- alkoholizm, narkomanię,
- chorobę psychiczną lub niepełnosprawność,
- pobyt rodziców w zakładzie karnym,
- porzucenie dziecka,
- śmierć rodziców.

Wymienione powody często współwystępują, rzadko zdarza się jeden wiodący czynnik, który decyduje o kryzysie w rodzinie.

W rodzinie zastępczej niezawodowej i zawodowej, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletniość, ale ze względu na kontynuację nauki, nadal przebywają w pieczy rodzinnej. Ustawodawca dopuszcza jednak możliwość umieszczenia większej liczby dzieci, gdy istnieje uzasadnienie, za zgodą rodziny zastępczej oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W roku 2012 troje dzieci powróciło pod opiekę rodzin naturalnych. Do ośrodka adopcyjnego zostało zgłoszonych 15 dzieci, w tym uregulowaną sytuację prawną miało 8 dzieci, z czego 2 dzieci zostało adoptowanych.

Działania podjęte przez ORPZ spowodowały, że żadne dziecko z rodzinnej pieczy zastępczej nie zostało umieszczone w pieczy instytucjonalnej.

Po roku pracy ORPZ wypracował własne narzędzia, metody, formy pracy oraz n/w procedury :

1. Procedura kwalifikowania kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
2. Procedura przyjęcia dziecka do rodziny zastępczej.
3. Procedura przyjęcia dziecka do rodzinnej pieczy zastępczej w trybie interwencyjnym.
4. Procedura zabezpieczenia dziecka podczas czasowego niesprawowania opieki przez rodzinę zastępczą.

Procedury, narzędzia i metody pracy poddajemy bezustannej ewaluacji licząc, że usprawni to organizację, poprawi jakość naszej działalności w każdym kolejnym roku. Im wyższa jakość naszej pracy, tym lepsze funkcjonowanie rodzin zastępczych a tym samym właściwa sytuacja opiekuńczo-wychowawcza dzieci tam umieszczonych.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy :

- 1) prowadzenie akcji promującej rodzicielstwo zastępcze, rekrutacja kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinie o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- 4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- 5) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- 6) zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- 7) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
- 8) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkami pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- 9) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,

- 10)zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
- 11)dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
- 12)prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę,
- 13)prowadzenie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 14)zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
- 15)przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy,
- 16)zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- 17)organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku,
- 18)dokonywanie oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy.

Podjęte działania w zakresie ustawowych zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W celu zachęcenia mieszkańców Ostrołęki do zgłaszania gotowości na przyjęcie dziecka do swojej rodziny, w lokalnej prasie i na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Ostrołęce, umieściliśmy ogłoszenia o poszukiwaniu kandydatów na rodziców zastępczych. Korzystaliśmy też z pomocy Proboszcza i Księży Kościoła p.w. Zbawiciela Świata. Podczas nabożeństw odczytywany był nasz apel. Ogłoszenia były systematycznie ponawiane i uaktualniane.

Ponadto opracowaliśmy i wydrukowaliśmy ulotki informacyjne dot. zadań realizowanych przez Placówkę Pieczy Zastępczej „Korczakówka” ze szczególnym naciskiem na zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Ulotki były rozpowszechniane w instytucjach użyteczności publicznej, placówkach służby

zdrowia, szkołach, jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej oraz podczas miejskich imprez okolicznościowych. Ulotki informacyjne były też wręczane wszystkim osobom odwiedzającym Placówkę.

W ciągu minionego roku siedzibę organizatora odwiedziło 5 małżeństw - potencjalnych kandydatów na rodziców zastępczych. To nie jest łatwa decyzja, wymaga przemyślenia i zgody wszystkich członków rodziny. Wracają z nowymi pytaniami i wątpliwościami. Otrzymują rzetelne, wyczerpujące odpowiedzi. Ale, jak sami twierdzą, potrzebują czasu aby ostatecznie się zdecydować.

W roku sprawozdawczym pomyślną kwalifikację przeszło jedno małżeństwo-kandydaci na niezawodową rodzinę zastępczą. Kandydaci, po rozpoznaniu pod względem obowiązujących wymogów formalnych i kwalifikacji psychologiczno-pedagogicznej odbyli szkolenie warsztatowo-wykładowe w wymiarze 60 godzin, w tym 10 godzin praktyki w zawodowej w rodzinie zastępczej funkcjonującej na terenie miasta. Dodatkowo kandydaci odbyli 15-godzinne szkolenie wymagane przy przekształceniu w rodzinę zawodową.

Zakres programowy szkolenia obejmował min.: elementy prawa rodzinnego oraz zagadnienia z zakresu praw dziecka, regulacje prawne w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, wiedzę na temat specyfiki pieczy zastępczej, jej celu i czasowego charakteru, wybrane elementy pedagogiki, psychologii rozwojowej i wychowawczej, podstawy wiedzy o rozwoju fizjologicznym i zdrowiu dziecka, profilaktyce prozdrowotnej, objawach sygnalizujących choroby i postępowaniu w takich przypadkach, wiedzę o wpływie środowiska, w którym dziecko się wychowuje, na jego rozwój i wychowanie, umiejętności rozpoznawania indywidualnych potrzeb dziecka oraz jego sytuacji, wiedzę z zakresu organizacji pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, organizowania wspomagania rozwoju dziecka z problemami emocjonalnymi i zaburzeniami zachowania, podstawową wiedzę o uzależnieniach i ich wpływie na dziecko i rodzinę, a także o rozpoznawaniu objawów występowania u dziecka uzależnień, wiedzę o znaczeniu rodziny biologicznej w życiu dziecka oraz wskazówki do udziału rodziny zastępczej w planie pracy z rodziną biologiczną, prowadzonej przez asystenta rodziny i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, ze szczególnym uwzględnieniem kontaktów bezpośrednich i pośrednich z rodziną biologiczną oraz działań ukierunkowanych na reintegrację rodziny biologicznej lub zapewnienie dziecku trwałego środowiska rodzinnego, wiedzę na temat wpływu pieczy zastępczej na środowisko rodziny zastępczej z szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci naturalnych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Szkolenie przeprowadzili trenerzy PRIDE – programu zatwierdzonego przez Ministerstwo Polityki Społecznej (Decyzja Nr DPS – V-5122-20-WB/04 z dnia 15.07.2004 r. i DPS – VI-4122-3-Wb/05 z dnia 2005 r.).

Po zakończonym szkoleniu i otrzymaniu pisemnego raportu z przebiegu szkolenia organizator rodzinnej pieczy zastępczej przy udziale trenerów PRIDE dokonał kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i wydał stosowne zaświadczenie kwalifikacyjne.

Aby efektywnie wspierać i pomagać trzeba poznać rzeczywiste potrzeby rodzin zastępczych i zmotywować je do szczerego mówienia o swoich problemach. Podejmowaliśmy różne kroki w celu zdobycia ich zaufania – bardzo znaczącego czynnika warunkującego wzajemne relacje.

Zaczęliśmy od przedstawienia oferty pomocowej w zakresie poradnictwa, terapii, szeroko rozumianej pomocy i wsparcia. Działający w Placówce Pieczy Zastępczej „Korczakówka” **Zespół Wsparcia Specjalistycznego** (terapeuta ds. trudności wychowawczych, terapeuta ds. uzależnień, psycholog, pedagog, pracownik socjalny, pielęgniarka) w wyznaczone godziny i dni tygodnia był do dyspozycji rodzin zastępczych.

Sukcesywnie, z każdym miesiącem wzrastało zainteresowanie kontaktem ze specjalistami. Spotkania odbywały się na terenie placówki, a w uzasadnionych przypadkach w domu rodziny zastępczej.

Wsparcie i pomoc specjalistyczna udzielona rodzinom zastępczym w 2012 r.

Rodzaj wsparcia specjalistycznego	psychologiczne	terapeutyczne (trudności w zachowaniu i uzależnienia)	po nawiązaniu kontaktu - pedagogiczne i psychologiczne wsparcie na terenie szkół do których uczęszczają dzieci
Liczba rodziców zastępczych korzystających ze wsparcia specjalistycznego	5	8	-----
Liczba dzieci korzystających ze wsparcia specjalistycznego	7	12	8

Dane w tabeli obrazują tylko planową, systematyczną pracę specjalistyczną, nie uwzględniają działalności interwencyjnej Zespołu Wsparcia Specjalistycznego.

Tworzenie **grupy wsparcia** rozpoczęliśmy od spotkań integrujących, podczas których była okazja aby porozmawiać na temat oczekiwań potencjalnych uczestników. Powstawanie grupy jako formy wzajemnej pomocy członków grupy jest procesem. Dla osiągnięcia celów grupy i wypracowania zasad potrzeba czasu. Pierwsze (wstępne) spotkanie grupy wsparcia odbyło się w październiku, obecnie odbywają się systematycznie 1 raz w miesiącu.

W grupie wsparcia uczestniczy średnio 9-12 osób. Na tym etapie korzystają z pomocy terapeuty i pedagoga, którzy stopniowo będą ograniczać swoją aktywność, wraz z rozwojem grupy, po wyłonieniu się samoistnego lidera.

Forma pracy oparta na własnej aktywności jest dla większości nowością. Uczestnicy mają trudność w mówieniu o niepowodzeniach i problemach, ujawnianiu własnych przeżyć, emocji i zachowań. Siłą grupy wsparcia wobec takich członków jest modelowanie przez innych członków otwartego mówienia o swoich niełatwych doświadczeniach.

Specjaliści, gdy było uzasadnienie, uczestniczyli w spotkaniach dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi. Spotkania odbywały się na terenie placówki, w przeznaczonym do tego celu pokoju.

Rodziny zastępcze korzystały też z **pomocy wolontariuszy**. Zakres wolontariatu najczęściej ograniczał się do pomocy w nauce i nadrabianiu zaległości szkolnych dzieci. Wolontariuszami byli słuchacze ostrołęckiego Kolegium nauczycielskiego i studenci innych uczelni odbywający w placówce pedagogiczne praktyki studenckie. Ogółem w 2012 r. z **pomocy 18 wolontariuszy korzystało 11 rodzin**.

Wykonywanie obowiązków ORPZ wymagało **sprawnego współdziałania z różnymi instytucjami i organami pomocniczymi pracującymi na rzecz rodzinnego rodzicielstwa zastępczego, tj. z:**

- Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Ostrołęce - prawidłowy przepływ informacji, bieżące dzielenie się zaistniałymi faktami oraz jednolity kierunek działania (zgodnie z kompetencjami) znacząco usprawniał naszą pracę,
- Sądem Rodzinnym i Nieletnich oraz Zespołem Kuratorów zawodowych i społecznych,
- Ośrodkiem Adopcyjnym,
- miejskimi szkołami, do których uczęszczają dzieci umieszczone w pieczy zastępczej – reakcja na zgłoszoną potrzebę udzielenia pomocy pedagogicznej lub psychologicznej oraz bieżące informowanie o niepokojących sytuacjach,
- asystentami rodzinnymi.

Z dużym zadowoleniem spokrewnionych rodzin zastępczych spotkało się podjęcie przez Przewodniczącego Rady Miasta oraz Prezydenta Miasta Ostrołęki działań zmierzających do zwiększenia wysokości świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka. Mimo, że uświadamiamy rodzinom spokrewnionym fakt

ciężącego na nich obowiązku alimentacyjnego, to dostrzegając w wielu przypadkach trudną sytuację materialną, popieramy ich starania w przedmiotowej kwestii (np. artykuł w lokalnej prasie, spotkanie z przewodniczącym Rady Miasta).

Dokonanie oceny rodziny zastępczej oraz okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej poprzedziły prace nad przygotowaniem odpowiednich narzędzi – kwestionariuszy.

Kwestionariusz do okresowej oceny sytuacji dziecka pozwolił rzetelnie ustalić aktualną sytuację rodzinną dziecka, przeanalizować stosowane metody pracy z dzieckiem i rodziną, zmodyfikować plan pomocy dziecku, dokonać oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb i uzasadnić celowość dalszego pobytu w pieczy zastępczej.

W 2012 r. przeprowadzono **123 oceny sytuacji dziecka**. Skrupulatnie wypełniliśmy wymogi ustawy tzn. oceny sytuacji dziecka w wieku poniżej 3 lat dokonywaliśmy nie rzadziej niż co trzy miesiące, a dzieci powyżej 3 lat nie rzadziej niż co 6 miesięcy.

Kwestionariusz do oceny rodziny oceniał rodzinę pod kątem predyspozycji do pełnienia powierzonej im funkcji oraz jakość wykonywanej pracy. Pozwalał znaleźć odpowiedź na pytania czy rodzina :

- traktuje dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej;
- zapewnia dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych;
- zapewnia kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych;
- zapewnia rozwój uzdolnień i zainteresowań;
- zaspokaja potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne, oraz religijne;
- zapewnia ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka;
- umożliwia kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

ORPZ w **2012 r. dokonał oceny wszystkich rodzin zastępczych**. Rodziny zostały ocenione pozytywnie- należycie wywiązywały się z powierzonych obowiązków w miarę swoich możliwości.

W przypadku drobnych niedociągnięć podejmowaliśmy działania naprawcze.

Ocena rodziny zastępczej i ocena sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej dokonywana była przy udziale rodziców zastępczych, członków Zespołu Wsparcia Specjalistycznego, właściwego asystenta rodziny, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz przedstawiciela ośrodka adopcyjnego.

Na bieżąco zgłaszano do ośrodka adopcyjnego informacje o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

Zgodnie z ww. ustawą, rodzina zawodowa ma prawo do płatnego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 30 dni. W tym czasie dziećmi może opiekować się **rodzina pomocowa**, którą musi być inna rodzina zawodowa. W związku z decyzją rodzin zawodowych, że we własnym zakresie zapewnią swoim dzieciom opiekę wakacyjną, żadna nie skorzystała z urlopu wypoczynkowego.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 ww. ustawy ORPZ na bieżąco przekazywał Prezydentowi Miasta uaktualniany rejestr danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej oraz rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia tej funkcji. Zaktualizowany rejestr Prezydent Miasta Ostrołęki przekazywał do Sądu Rejonowego w Ostrołęce III Wydział Rodzinny i Nieletnich - zgodnie z art. 46 ust. 4 ww. ustawy.

Statut Placówki Pieczy Zastępczej „Korczakówka” w Ostrołęce – § 5, przyjęty uchwałą Nr 16/XIX/2011 Rady Miasta Ostrołęki z dnia 29 grudnia 2011 r., określa:

1. W Placówce, w ramach organizowania rodzinnych form pieczy zastępczej, działa Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Do zadań Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:
 - 1) przygotowanie rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka na przyjęcie dziecka,
 - 2) objęcie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Nadzór nad Zespołem sprawował wicedyrektor Placówki Pieczy Zastępczej „Korczakówka”.

Obowiązki koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej powierzono 3 pracownikom (2 $\frac{1}{4}$ etatu) pracującym do 31 grudnia 2011r. w pieczy instytucjonalnej (na stanowisku pracownika socjalnego i psychologa).

Wszystkie rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie miasta Ostrołęki objęte były wsparciem i pomocą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 30 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka.

Wspomaganie rodzin zastępczych opieką koordynatora

	Rodziny spokrewnione z dzieckiem	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Rodziny zawodowe pełniące funkcje pogotowia rodzinnego	razem
Koordynator 1 (1/1 etatu)	15	2	----	2	19
Koordynator 2 ($\frac{3}{4}$ etatu)	11	1	1	-----	13
Koordynator 3 ($\frac{1}{2}$ etatu)	5	6	1	-----	12
	31	9	2	2	44

Posiadane kwalifikacje oraz dotychczasowe doświadczenie w pracy z dzieckiem i rodziną prognozowało efektywne podjęcie przez koordynatorów nowego wyzwania zawodowego. Ustawa nałożyła na koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej obowiązek systematycznego podnoszenia kwalifikacji. Obok samokształcenia i wymiany tematycznych informacji z pracownikami Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Ośrodka Adopcyjnego, koordynatorzy i przedstawiciele organizatora rodzinnej pieczy zastępczej korzystali z różnych form doskonalenia zawodowego. Uczestniczyli m.in. :

- w spotkaniu zorganizowanym przez Wydział Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie nt. stanu podjętych działań i planów rozwoju organizowania systemu wsparcia dla rodzin i systemu pieczy zastępczej;
- w kursie zorganizowanym przez Centrum Rozwoju Edukacji w Legionowie nt. „Diagnoza sytuacji w rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze”;
- w szkoleniu zorganizowanym przez Urząd Miasta Ostrołęki - „Prawo opiekuńcze”;
- w spotkaniu zorganizowanym przez Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny Oddział Zamiejscowy w Ostrołęce nt. adopcji w świetle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej,
- 2) przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku,
- 3) pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu,
- 4) zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej,
- 5) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- 6) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej,
- 7) przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynatorzy realizując swoje zadania, dbali o to, aby współpraca z rodziną zastępczą odbywała się na zasadach wspólnych uzgodnień, z poszanowaniem integralności i bezpieczeństwa rodziny. Praca w systemie zadaniowym pozwoliła

koordynatorom na dużą mobilność i stworzyła możliwość dostosowania się do potrzeb rodzin zastępczych, bez względu na godzinę czy dzień tygodnia.

Wsparcie rodzin zastępczych w wypełnianiu swoich zadań polegało na:

- pomocy w rozwiązywaniu bieżących problemów, kontaktach z instytucjami wspierającymi rodzinę, zorganizowaniu pomocy wolontariusza,
- pomocy w pisaniu wniosków o wsparcie finansowe lub dofinansowanie do wypoczynku letniego, zapisaniu do klubu sportowego lub kółka zainteresowań,
- poszukiwaniu sponsorów (paczki z artykułami szkolnymi, paczki świąteczne, paczki z okazji Dnia Dziecka),
- pomocy w organizacji wypoczynku wakacyjnego,
- pozyskaniu informacji dot. rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w zastępczej pieczy rodzinnej i wnioskowaniu do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie o pomoc asystenta rodziny,
- ustalaniu kontaktów dziecka z rodziną biologiczną, zapewnieniu miejsca na spotkania i w razie potrzeby, obecności pedagoga, psychologa lub terapeuty,
- podejmowaniu działań interwencyjnych – natychmiastowa reakcja na niepokojące sygnały przekazywane przez różne instytucje.

Dla wszystkich dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej koordynatorzy, przy współpracy asystenta rodziny, właściwej rodziny zastępczej i dziecka (starszego), **opracowali plany pomocy dziecku**. Plany były modyfikowane zgodnie z potrzebami i wymogami ustawy.

Koordynatorzy dużo wysiłku włożyli w **integrację środowiska rodzicielstwa zastępczego**. W tym celu zorganizowali i przygotowali m.in:

- spotkanie integracyjne na terenie Placówki Pieczy Zastępczej „Korczakówka” (08.05.2012 r.);
- „Dzień Rodzicielstwa Zastępczego” (29.05.2012 r.);
- „Piknik Rodzinny” w Parku Rozrywki KNIEJA (23.06.2012 r.);
- spotkanie rodzin zastępczych z redaktorem lokalnej gazety;
- spotkanie rodzin zastępczych z Przewodniczącym Rady Miasta Ostrołęki (10.09. 2012 r.);
- spotkanie świąteczne z udziałem Przewodniczącego Rady Miasta i Wiceprezydenta Miasta Ostrołęki (12.12.2012 r.).

Dzięki systematycznym kontaktom z rodzinami zastępczymi, koordynatorzy na bieżąco zgłaszali Zespołowi Wsparcia Specjalistycznego **potrzebę pomocy i wsparcia danej rodziny**. Wspólnie ustalali formy i zakres pomocy, inicjowali pierwszy osobisty kontakt. Pomoc i wsparcie udzielane było niezwłocznie.

W 2012 r. **usamodzieliło się 5 wychowanków**. Dla wszystkich został stworzony **indywidualny plan usamodzielnienia**, określający w szczególności: zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia, sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu zatrudnienia.

Usamodzielnianym wychowankom udzielano pomocy w zakresie znajomości przepisów dot. świadczeń zw. z procesem usamodzielnienia, pozyskania mieszkania z zasobów miasta, wsparcia i pomocy specjalistycznej.

Mając na względzie sprawne działanie i terminowe wykonywanie zadań **zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej** spotykał się raz w tygodniu. Głównym celem spotkań było zespołowe rozwiązywanie napotkanych problemów, omówienie zrealizowanych zadań i zaplanowanie pracy na kolejny tydzień.

W październiku 2012 r. Placówka Pieczy Zastępczej „Korczałówka” rozpoczęła wstępny etap udziału w Projekcie „STORY CHEERING” - realizowanego przez Fundację Drabina Rozwoju. STORY CHEERING jest projektem innowacyjnym realizowanym dzięki Programowi Operacyjnemu Kapitał Ludzki (PO KL) w ramach Priorytetu VII „Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej” i w całości jest finansowany przez Unię Europejską. Projekt realizowany będzie do 30 kwietnia 2014 r. Celem projektu jest wprowadzenie innowacyjnego rozwiązania wspierającego rozwój osobisty i przygotowanie do samodzielnego życia, w tym zawodowego, osób opuszczających placówki opiekuńczo - wychowawcze i rodziny zastępcze, w celu zwiększenia dostępu tej grupy do rynku pracy i efektywnego funkcjonowania na nim.

W projekcie, obok wychowawców i wychowanków pieczy instytucjonalnej, biorą udział dwie zawodowe rodziny zastępcze oraz 11 wychowanków rodzin zastępczych w wieku 15 - 18 lat i więcej.

Rodziny zastępcze biorą udział w szkoleniach w zakresie stosowania innowacyjnej metody w wymiarze 10 dni szkoleniowych i 4 spotkań superwizyjnych. Po zakończeniu szkolenia rodzice zastępczy przeprowadzą cykl warsztatów ze swoimi wychowankami z użyciem testowanej metody i dokonają badań ewaluacyjnych. Z wychowankami rodzin zastępczych, których rodzice nie biorą udziału w projekcie, pracować będą przeszkoleni pracownicy instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Zadania w zakresie ustalania potrzeb finansowych oraz wydawanie decyzji administracyjnych, dotyczących przyznawania świadczeń finansowych związanych z funkcjonowaniem rodzinnej pieczy zastępczej i pełnoletnimi wychowankami opuszczającymi rodziny zastępcze, przyznawanie świadczeń i ustalanie odpłatności za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Ostrołęce.

Na funkcjonowanie ORPZ w 2012 r. wydatковано ogółem 199.336,75 zł (słownie: sto dziewięćdziesiąt dziewięć tysięcy trzysta trzydzieści sześć złotych siedemdziesiąt pięć groszy) w tym: 179.785,09 zł z budżetu Miasta Ostrołęki i 19.551,66 zł dotacji z Ministra Pracy i Polityki Społecznej w ramach Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na 2012 r. - „**Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej**”.

**SPRAWOZDANIE FINANSOWE ORGANIZATORA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ
W OSTROŁĘCE ZA 2012 r.**

§	Kwota wydatków	Rodzaj wydatków
4210	11 000,00	Wydatki poniesione na: odnowienie pomieszczeń przeznaczonych dla Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej, na promocję, ulotki informacyjne, zaproszenia na spotkania integracyjne, przygotowanie jednego stanowiska pracy dla koordynatora- wyposażenie w komputer z drukarką, artykuły i akcesoria biurowe, zakup krzeseł itp.
4300	4 800,00	Wydatki poniesione na: organizację spotkań integracyjnych i świątecznych, drobne upominki dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, itp.
4260	3 836,16	Wydatki poniesione na: energię elektryczną, ciepłą oraz wodę
4010	143 988,34	Wynagrodzenie koordinatorów rodzinnej pieczy zastępczej (2 ¼ etatu), wicedyrektora nadzorującego prace Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej, psychologa, pedagoga i terapeuty – proporcjonalnie do faktycznego zaangażowania godzin pracy z obowiązującego wymiaru
4170	3 000,00	Wydatki poniesione na: szkolenie BHP koordinatorów i szkolenie PRIDE kandydatów na rodzinę zastępczą.
4360	625,00	Wydatki poniesione na abonament telefonu komórkowego koordinatorów
4110	23 824,32	Składki ZUS
4120	3 411,73	Składki na Fundusz Pracy
4370	600,00	Wydatki na telefon stacjonarny w pomieszczeniach Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej

4410	139,20	Delegacje koordynatorów
4700	540,00	Szkolenie koordynatorów - „Diagnoza sytuacji w rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze”. Centrum Szkoleniowe A-Z warszawa
3020	290,00	Świadczenia na rzecz pracowników
4440	3 282,00	Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych
Ogółem:	199 336,75	

Spostrzeżenia po roku pełnienia obowiązków organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

1. Spokrewnione rodziny zastępcze wymagają dużego wsparcia i pomocy. Obok problemów finansowych rodziny te borykają się z poważnymi problemami wychowawczymi. Przepaść pokoleniowa znacznie utrudnia dziadkom komunikację i porozumienie z dojrzewającym, zbuntowanym, młodym człowiekiem. Trudno im uniknąć dziedziczenia określonych patologii rodzinnych - bezradności, nieodpowiedzialności, słabych więzi emocjonalnych. Często dziadkowie powielają wzorce, nawyki i metody wychowawcze stosowane – bez powodzenia- wobec własnych dzieci.
2. Istnieje duża różnica w zapotrzebowaniu na zakres wsparcia i pomocy specjalistycznej rodzin spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych.

Rodzice zawodowi i niezawodowi dzięki obowiązkowym szkoleniom mają więcej umiejętności i kompetencji rodzicielskich. Łatwiej radzą sobie z pojawiającymi się problemami, jasno określają z czym sobie nie radzą i w jakim zakresie chcą popracować z psychologiem, pedagogiem lub terapeutą. Potrzebują bardziej działań zapobiegających wypaleniu zawodowemu.

Rodzinom spokrewnionym trudniej przyznać się do problemów, z którymi się borykają, nie dostrzegają wpływu swojej postawy i metod oddziaływania na zachowania dziecka. Potrzebują wsparcia w zakresie umiejętności wychowawczych, komunikacji, konstruktywnego rozwiązywania sytuacji trudnych oraz wiedzy dot. potrzeb rozwojowych dzieci powierzonych ich pieczy.

W grudniu 2012 r. Zespół Placówek Wsparcia Dziennego i Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Ostrołęce opracował projekt **PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W MIEŚCIE OSTROŁĘKA**

na lata 2013 – 2015, przyjęty uchwałą Nr 375/XXXVI/2012 Rady Miasta Ostrołęki z dnia 27 grudnia 2012 r.

Rok 2012 był dla ORPZ rokiem nauki i zdobywania nowych doświadczeń. Pozytywne komunikaty zwrotne od rodzin zastępczych i wyrazy zadowolenia z naszej pracy motywują nas do poszukiwania innowacyjnych rozwiązań i „dobrych praktyk” w celu wspierania i rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w mieście Ostrołęce.